

De zonden van onze vaders

Van Åsa Larsson verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Zonnestorm

Midzomernacht

Het zwarte pad

Tot de woede is geluwd

De tweede zonde

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Åsa Larsson

De zonden van onze vaders

Vertaald uit het Zweeds
door Marika Otte

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5781 7

© 2021 Åsa Larsson

© 2022 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam en Marika Otte.

Published by agreement with Ahlander Agency

Oorspronkelijke titel *Fädernas missgärningar*

Oorspronkelijke uitgever Albert Bonniers

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Mark Owen / Arcangel Images (vrouw);
everst / Shutterstock (landschap)

Foto auteur © Orlando G. Boström

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Dinsdag 26 april

Toen Ragnhild Pekkari besloten had om te sterven, werd het leven er iets gemakkelijker op.

Ze had een plan. 's Nachts op ski's de opgevroren sneeuw over, een tocht van twee uur, mits ze niet door het bovenste laagje zakte. Eenmaal aangekomen bij de plek, een riviertje waaroverheen altijd een sneeuwbrug ontstond, zou ze een vuurtje maken en haar laatste kop koffie drinken. Vervolgens zou ze sneeuw smelten en dat in haar rugzak gieten, zodat die nat en zwaar werd en niet vol met lucht zou zitten. Daarna zou ze op haar ski's die sneeuwbrug op gaan. Eronder bevond zich het stromende riviertje. Als alles volgens plan verliep, zou de brug het begeven. En anders zou ze zich over het randje afzetten.

Het zou zo vreselijk vlug gaan. Met een zware rugzak die niet bleef drijven en de ski's onder haar voeten kon ze ook niet van gedachten veranderen.

En dan zou het eindelijk voorbij zijn.

Ze had een afspraak met de dood. En ze zou hem ook ontmoeten, op precies de dag die ze in het geheim had vastgesteld, maar niet op de manier die ze in gedachten had.

Toen het besluit eenmaal genomen was, verdween de ergste zwaarte. Haar innerlijk kwam weer overeind, als de berken in het bos. Gebukt onder de wintersneeuw hingen ze in ijzige boogjes. Nu de temperatuur aan het einde van de winter boven het vriespunt kwam, kwamen ze opgelucht overeind, veranderden van grijs naar paars, de liturgische kleur van de boetedoening.

Het jaar ervoor was ze in juni met pensioen gegaan. De chef de clinique had een overduidelijk niet-voorbereid praatje gehouden, noemde een verkeerd jaar van indiensttreding, terwijl dat nou zo eenvoudig op te zoeken was geweest. Een naar ventje. Hij was het soort arts dat zich bedreigd voelde door haar lengte. Zijn rechterhand, Elisabeth van het managementteam, had een cadeau gekocht, een flesopener in de vorm van een zilverkleurige dolfijn. Al die jaren – en dan dit. Elisabeth zat al meer dan twintig jaar op de administratie en had geen benul wat de andere zusters op de vloer uitvoerden. Ze stond aan de kant van het managementteam en drong de zusters geniepige roosters en extra taken op. En dan ook nog eens dat zilveren dolfijntje. Ragnhild had er een obligaat ‘dank je’ weten uit te persen, waarna ze het gevoel had dat ze snel naar huis moest om zich met schuurmiddel te wassen.

Ze had wel kunnen kotsen door dat hele afscheidsfeestje, met de goedkope servetten en de taart die niet zelfgebakken was maar uit een winkel kwam. Enkele artsen waren de koffiekamer in en uit gelopen. Ragnhild had blikken uitgewisseld met de andere zusters; vreemd dat artsen nooit even langskwamen als het niet goed ging met een patiënt, maar zich wel altijd naar iets lekkers teleporteerden. ‘Wat vieren we eigenlijk?’ had een coassistent met volle mond gevraagd.

Toen haar laatste dienst erop zat had ze haar collega’s omhelsd. Ze had een poosje voor haar kluisje gestaan, dat ze al bijna dertig jaar had, het voor de laatste keer dichtgedaan en het ziekenhuis verlaten met een onwerkelijk gevoel en die stomme dolfijn in een zakje.

Vervolgens was de zomer verlopen zoals normaal, het had gewoon als een lange vakantie gevoeld. De herfst was gekomen en ze had zich nieuwe gewoontes aangemeten. Zich ingeschreven bij een cursus weven voor gevorderden, samen met een voormalig collega die ook met pensioen was. Ze bewoog elke dag, ging naar de sportschool of wandelde in het bos. Las boeken natuurlijk, bijna één per dag.

De eerste helft van de winter was verstreken. Ze wist dat ze onderbehand waren op het werk, maar ze werd door niemand gebeld. Elisabeth had een hekel aan haar en wilde haar natuurlijk niet terug.

De kerstdagen had ze alleen doorgebracht. De eenzaamheid ervan had haar onaangenaam verrast. Voorheen had ze tijdens feestdagen altijd overgewerkt.

Begin maart, op een maandag toen ze met volle boodschappentassen uit de supermarkt kwam, was er een herinnering uit haar jeugd bovengekomen.

Ze was niet oud geweest, zes misschien. Met een van haar ooms was ze meegegaan het ijs op, waar hij een oude buitenboordmotor in een wak had gegooid dat hij eerder gezaagd had. Haar tante had daar die dag lakens in uitgespoeld en vervolgens maakte hij van de gelegenheid gebruik om zich van wat rotzooi te ontdoen. In die tijd was het niet ongebruikelijk dat je dingen als afgedankte koelkasten het ijs op schoof. Zodra het ijs dan smolt, zakte het naar de bodem. Maar nu was er een wak, zodat ze daar het een en ander in konden gooien voor het weer dichtvroor. Ze had aan de rand van het wak gestaan. Haar oom had niet tegen haar gezegd dat ze erbij vandaan moest blijven. Ze zag hoe de zware buitenboordmotor in het water plonsde, om vervolgens langzaam, zwevend haast, te zinken tot hij met een zachte bonk de bodem bereikte.

Ze herinnerde zich het duizelingwekkende gevoel toen ze in de diepte keek. Het gevaar om zo dichtbij te staan, de langzame, hypnotiserende dans van de zinkende motor in de zonnestralen. Het had gevoeld alsof ze meegetrokken zou worden, erachteraan zou vallen, ook omlaag zou zweven. De wolk van modder toen de motor geluidloos neerkwam.

Zo was het nu ook. Ze liep daar met haar tassen met weekboodschappen toen haar motor op de bodem was geploft. Negen maanden na haar pensioen dacht ze: het is genoeg zo.

De opluchting was onbeschrijflijk geweest. Ze had besloten deze laatste winter nog te leven. En het vervolgens af te sluiten voordat de winter overging in het jaargetijde dat 'de zucht' genoemd werd, als er nog een dik pak sneeuw ligt waarop je niet meer kunt staan, maar dat ook niet verdwijnt, en zo nu en dan met een zware zucht ineenzakt.

In maart en april ging ze langlaufen in het bos. Elke dag, of de zon nou scheen of de sneeuw door de wind opwoei, het maakte niet uit. Op de zonnige dagen maakte ze een vuurtje, en zittend op haar matje, gemaakt van de huid van een rendierkop, dronk ze koffie en at ze een boterham. Boeken las ze niet meer. Ze keerde zich naar binnen en verwonderde zich over de stilte. Over de buitengewoon krachtige invloed van haar besluit, dat haar duistere lijden bijna volledig had doen ophouden.

Eind april begon ze, met het oog op haar aanstaande overlijden, haar

huis op te ruimen. Maar niet té. Het opruimen mocht niet verraden dat het om zelfmoord ging. Alleen al de gedachte dat de mensen, hun hoofd schuin houdend, zouden zeggen: ‘Wat moet zij eenzaam geweest zijn.’

Nee, het moest een ongeluk lijken. Er zouden verse dingen in de koelkast liggen. Ze ging met haar winterjack naar de stomerij. Wie brengt er kleren naar de stomerij die van plan is zich van het leven te beroven? Het roze bonnetje legde ze zichtbaar op het aanrecht naast de waterkoker.

Voor het raam druppelden de ijspegels die aan de dakgoot hingen, een eentonig getingel dat sneller ging naarmate de lente voortschreed. De sneeuw schoof van de daken af en smolt weg op de geasfalteerde wegen. Haar dag kwam naderbij. ’s Nachts kon je je nog met je ski’s over de sneeuw verplaatsen en dat was een vereiste.

Tijdens het opruimen dacht ze lang na over de foto’s van haar dochter. Ze kon die niet op de gebruikelijke plekjes achterlaten, namelijk in Ragnhilds favoriete romans in de boekenkast. Je liep kans dat de boeken voor vijf kronen per stuk bij de kringloop terecht zouden komen. Dan mocht het niet gebeuren dat de foto’s van Paula eruit vielen. Het geklets dat erdoor zou ontstaan. ‘Waarom had ze foto’s van haar dochter in haar boeken? Raar mens.’ Ze zouden medelijden met haar hebben. Nee, dank u, dat was niet de bedoeling.

Dus wat te doen? Moest ze ze inlijsten en neerzetten? Ze verbranden? Ze hield ze een poosje in haar hand. Daar was Paula twee, met een stralende lach, haar hele gezicht onder het ijs en een prinsessenkroontje op haar hoofd. En hier vijf, tijdens haar eerste bergwandeling naar het Trollsjön, op een warme dag, de natuur stond in bloei en ze droeg alleen een onderbroekje en een hoedje, rolde zich in wat laatste sneeuw. Toen ze moe werd had Ragnhild haar op haar schouders gedragen.

Ik was zo taai als een dwergberk, dacht ze nu. Met een rugzak en een kind de bergen in. Draaide ik m’n hand niet voor om.

Ze pakte een zomerfoto die in Pite havsbad was genomen, waarop Paula haar grootmoeder omhelsde, en dan waren er de gebruikelijke schoolfoto’s, een saaie, blauwe achtergrond en een glimlach die helemaal geen glimlach was, maar gewoon een uitgerekte kindermond, gerelateerd aan de angst in de ogen.

Oppervlakkig ademend bladerde Ragnhild de foto’s voorzichtig door, bleef er roerloos bij zitten. Nog altijd huisde er een dier in haar dat kon

ontwaken. Ze moest oppassen. Ze was bang voor dat moederdier. Bang dat het met de haren overeind en rollende ogen uit zijn hol zou komen. Boos, gekwetst, totaal verblind. Vol van de wens om het uit te leggen, goed te maken, om vergiffenis te vragen, de medeschuldigen aan te wijzen. Telefoontjes te plegen.

Uiteindelijk legde ze de foto's van Paula in een bureaula.

De ramen moesten eigenlijk gelapt worden, maar met dat soort dingen was ze nu niet bezig. Nu moesten alleen privédingen weg. Bovendien zou ze met een veel te schoon huis ook op een zielenpoot zonder leven lijken. Nee, die ramen kon iemand anders mooi doen.

Toen de laatste dag aanbrak, deed ze wat ze van plan was. 's Avonds pakte ze haar rugzak in met zware spullen die toch logisch leken om bij je te hebben, een spiritusbrander, een oude wintertent, een fles wijn, een winterslaapzak, een rendierhuid, een donsjack.

Ze gaf de planten een keer extra water. Die hadden immers niets misdaan.

Ze trok de bijbel uit de boekenkast.

'Als je me iets te zeggen hebt...' zei ze tot God.

Ze sloeg hem willekeurig open. Kwam terecht in het Boek der Richteren, waar de vrouw Jaël legeroverste Sisera doodt. Als hij slaapt pakt ze een tentharig, sluipt met een hamer in haar hand op hem af en slaat de haring door zijn slaap, waardoor hij in de grond geslagen wordt.

'Je bent me er een,' zei Ragnhild nors tegen Onze Heer. '*Grumpy old man*. Heeft overal een mening over, maar doet zelf niks.'

Ze sloeg de bijbel met de zinloze verzen dicht.

Toen om één uur het boren in de mijn begon, ging er een lichte trilling door het huis. Ze ging op bed liggen om even te dommelen. Om halfdrie in de nacht deed ze voor de laatste keer de deur van haar appartement achter zich dicht. Ze voelde er niets bijzonders bij. Repeteerde haar gebruikelijke riedeltje: gas uit, licht uit, alles uit? En deed de deur op slot.

Ze stouwde haar ski's en haar bagage in de auto. De echte middernachtzonperiode zou over drie weken beginnen, maar de nachten hadden nu al een zwak licht. Kiruna lag er stil bij, op de geluiden uit de mijn na, die midden in de nacht veel duidelijker hoorbaar waren nu ze niet overstemd werden door het stadsverkeer. Daar had je het geknars van de afremmende ertstrein, de dreun als de remmen werden losgelaten en de treinen, zwaar-

beladen met erts, vertrokken. Het gebrom van de ventilatoren in de mijn.

Toch was hij verbazingwekkend stil, die mijn die deze rotstad van onderaf meedogenloos opvrat.

Ze zag geen mens toen ze Kiruna uit reed. De stad leek wel verlaten, ontvolkt. Alsof hij al ontruimd was.

Algauw zat ze op de E10. Ze vroeg zich even af hoelang het zou duren voor er een slotenmaker bij werd gehaald en ze haar appartement binnengingen. Ze had geen collega's meer die naar haar zouden vragen, maar wel een paar wekelijkse activiteiten, haar yoga, het sporten, de laatste les van de weefcursus. Meer dan twee weken zou het niet moeten duren, voor iemand haar echt zou missen.

Ze sloeg af naar het oosten, richting Vittangi. De weg voegde zich bij de rivier uit haar jeugd, de Torneälven. Ze dacht aan het breken van het ijs dat komen zou, het uitlopen van het groen, het vogelgeketter, de middernachtzon. Ze probeerde er een gevoel bij op te roepen, maar niets in haar verlangde ernaar daarbij te zijn, dit alles nog een keer mee te maken.

Ze zette de radio niet aan, kwam geen ander verkeer tegen, op een paar ertsvrachtwagens na. Het asfalt was droog en vol met gaten na de vorst van de winter.

Ze parkeerde in een gaatje dat sneeuwvrij was gemaakt. Nam haar ski's onder haar arm en liep langs de weg om een plekje te zoeken waar de wal met opzijgeschoven sneeuw, ijzig en bobbelig als die was, iets lager was, zodat ze eroverheen kon klimmen. Het ontbrak er nog maar aan dat ze haar armen en benen brak en niet meer overeind kon komen.

Zodra ze eroverheen was, bevond ze zich in het bos. Ze keek om zich heen, maar de auto en de weg waren onzichtbaar achter de hoge sneeuwwal, bestonden nu niet meer.

De bergvinken waren al in touw. Het waren er veel dit jaar. Het leek wel een tropisch oerwoud, zoveel geluid als ze maakten. Het versterkte het gevoel dat ze altijd had als ze in het bos kwam, dat ze de ene wereld verruilde voor de andere. Zoals altijd voelde het bos als een moeder. Een godin, de Samische Máttaráhkka misschien, die haar welkom heette. Alsof je naar huis rende van de gemenigheden van het schoolplein, naar een moeder die zachtjes de deur achter je dichtdeed, waar je op een plek was waar niemand je iets kon doen.

Alleen zij en het bos nu. Koperachtig glanzende dennen. Oude, hoge sparren met grijze onderrokken. De hemel varieerde in kleur van roze naar lichtblauw, met het lage, bleke ochtendzonnetje in het zuidoosten en de witte vollemaan in het noordwesten. Ze straalden naar elkaar, verstrengelden hun licht als Samisch zilverdraad.

Ze bond haar ski's onder en gleed, zich zachtjes afzettend, weg over de bevroren sneeuw. Die was hard en glanzend, het vereiste enige behendigheid om overeind te blijven als de ski's naar opzij gleden. Onder de bomen, waar druppels smeltende sneeuw waren neergekomen, was het bovenste laagje extra hard, als ruw, dik glas. Als de zon de sneeuw vanochtend nou zodanig opwarmde dat ze erdoorheen zakte, zou ze zich op die gedeeltes nog kunnen voortbewegen.

Maar vooralsnog hield de sneeuw het prima en was het heerlijk licht vooruitkomen. De stalen randen van haar ski's lieten amper een spoor na. Ze hoorde een paar raven. Vanuit de verte zou je die kunnen verwarren met hondengeblaf, maar al vrij snel verschenen ze om, roepend naar elkaar, nieuwsgierig over haar heen te vliegen.

De tijd vloog voorbij en ze was verbaasd toen ze het geluid van stromend water hoorde. Was ze er al? Ze keek op haar horloge. Halfzes. Ze skiede het laatste stukje tussen waterwilgen door; ze stonden al in bloei met hun pluizige knoppen.

Ze volgde het riviertje stroomafwaarts tot ze bij de sneeuwbrug kwam. Hij was er nog. Een mooie steiger van ijs en sneeuw boven het begin van de stroomversnelling.

Maar eerst zou ze koffiedrinken. Er was een heuveltje, op slechts twintig meter van de steiger. Bovenop stond een mooie pijnboom, laag en knoestig. Rond de stam was de sneeuw al zodanig verdwenen dat ze daar kon zitten om er haar vuurtje te maken.

Ze sprokkelde wat dode takken en iets om het mee aan te maken; grijze sparrentakjes, berkenbast, baardmos en wat jeneverbetakjes. Ze maakte een gat in de sneeuw en vulde haar koffiepote en haar pannetje met sneeuw. Durfde geen water uit het riviertje te halen, het was te ijzig langs de randen. Ze wilde er niet in vallen. De manke logica van deze voorzichtigheid deed haar glimlachend hoofdschudden. Maar het moest op háár manier gebeuren.

Met behulp van haar vuurstick kreeg ze het vuur aan. Het was een trots van haar, overal en in elk weertype vuur te kunnen maken, zonder er onnodig het doosje lucifers bij te hoeven pakken. Ze had nu al vijf jaar hetzelfde luciferdoosje. Eigenlijk belachelijk, vanbinnen zo prat gaan op iets dergelijks.

Net op het moment dat de koffie klaar was ging haar telefoon. Ze viel bijna om van verbazing, nam de koffiepot van het vuur en haalde haar telefoon uit haar binnenzak. Het was drie over zes. Het nummer was van een vaste lijn. Wie belde er tegenwoordig nog met een vaste lijn? En het was een 0981-nummer. Het dorp waar ze vandaan kwam had ook dat nummer.

Wantrouwend staaarde ze naar haar telefoon. Het was jaren geleden dat ze iemand uit dat gebied gesproken had. Maar hij bleef maar overgaan. En ten slotte nam ze op.

Het was een man aan de andere kant van de lijn. Zijn stem klonk jong. ‘Spreek ik met Ragnhild Pekkari?’ vroeg hij zich af. ‘*No sitten*. Ik vrees dat ik geen goed nieuws heb.’

De man aan de andere kant van de lijn stelde zich voor en vertelde dat hij de eigenaar van de winkel in Junosuando was.

‘Ik bel over uw broer,’ zei hij, ‘Henry Pekkari. Hij is al bijna drie weken niet in de winkel geweest.’

Ragnhild begreep dat ze iets moest zeggen. Maar haar denkvermogen kreeg de bibbers en zocht nu op de tast zijn weg, als een patiënt die onder de diazepam zat. Er kwam geen woord over haar lippen. De winkelier ging verder: ‘Het hoeft natuurlijk niets te betekenen, hoor. Maar Henry komt normaal elke donderdag, als de levering van de drankenwinkel binnenkomt voor het weekend. Hallo, *oletko siellä?*’

‘Ja, ik ben er,’ wist Ragnhild uit te brengen.

‘Oké, ik dacht dat de verbinding verbroken was. Maar goed, het gebeurt ook weleens dat hij niet komt. Zoals nu, nu het ijs onbetrouwbaar wordt. Dan zit hij vast op het eiland. Er kunnen weken voorbijgaan. Maar dan belt hij wel altijd. Hij woont daar natuurlijk helemaal alleen, dus als hij de oversteek niet kan maken, laat hij altijd wat van zich horen. Wij hier van de winkel zijn waarschijnlijk de enigen die hij ziet en spreekt. Ik heb hem wel geprobeerd te bellen, gister en vanochtend nog. Maar hij neemt niet op.’

‘Is dat zo,’ zei Ragnhild Pekkari op een toon waarvan ze wist dat die de mensen het gevoel gaf dat ze een Jehova’s getuige waren die met een vierkleurenfolder in de hand in het trappenhuis stond, verkondigend dat Gods koninkrijk nabij was.

Een toon die ze soms opzette tegen lastige familieleden, en vrij vaak te-

gen de chef de clinique en diens gevolg.

Ze keek naar de koffiepote. De koffie was al te koud. Ze kon hem even opnieuw aan de kook brengen, maar dan zou het naar kattenpis smaken.

Mijn verdiende loon, dacht ze. Dat mijn laatste kop koffie zo'n *ice coffee* wordt.

'Hoe dan ook...' zei de winkelier. 'Ik dacht dat u misschien iets van hem gehoord had.'

'Ik heb al eenendertig jaar geen contact meer met Henry,' zei Ragnhild Pekkari. 'En dat weet je vast wel. Net als iedereen in Junis.'

'Maar jullie zijn wel broer en zus, dus ik dacht ik bel toch even,' zei de winkelier op een verdedigend toontje.

Het viel haar op dat hij zo'n beetje om de zin 'ik dacht' zei. Terwijl hij niet verder nadacht dan zijn neus lang was.

'Dan spijt het me, mocht ik u gestoord hebben,' zei de winkelier afrondend. 'Ik heb trouwens eerst de politie van Kiruna gebeld. Maar die zeiden dat je niet met een helikopter op het eiland kunt landen zolang de sneeuw als aardappelpuree is.'

Hij stond op het punt om op te hangen. Ze stelde zich voor hoe hij tegen zijn collega's zou zeggen dat 'die Ragnhild Pekkari verdomme niet goed bij haar hoofd is; het leek haar geen zak te kunnen schelen'.

Toen hoorde ze zichzelf vragen: 'Eén ding nog... als Henry boodschappen kwam doen, kocht hij dan ook hondenvoer?'

'Geen idee,' antwoordde de winkelier. 'Ik zit bijna nooit achter de kassa. Wacht, ik zal het even aan mijn vrouw vragen. Momentje!'

Zijn stem klonk direct een stuk opgewekter nu hij niet langer afgewezen werd. Ragnhild had spijt van haar vraag. Ze overwoog het gesprek te beëindigen, haar telefoon gewoon uit te zetten en te doen alsof de verbinding verbroken was.

Maar daar was de winkelier al weer terug aan de lijn.

'Ja,' wist hij te vertellen, 'Henry kocht altijd hondenvoer.'

En Ragnhild draaide haar gezicht naar de lichtblauwe hemel. Ze probeerde de herinnering aan Villa te verdringen, het teefje wier naam 'wol' betekende in de taal uit Ragnhilds jeugd.

Villa, met haar lieve oogjes en een witte ster op de borst. Villa, die achter vogels aan zat en elanden opspoorde, de koeien naar de wei bracht en in de zomer 's nachts op woelmuizen joeg. Villa, die 's winters aan haar voeteneinde sliep.

Villa, die bij Henry op het eiland was achtergebleven. Het was nu... mijn god, ze moest even goed nadenken... vierenvijftig jaar geleden. Toen Henry achttien was en de boerderij op het eiland overnam. Zij was twaalf geweest en met haar vader, moeder en pleegzus Virpi naar de stad verhuisd. Ragnhild had moeten huilen en had geëist dat Villa met hen mee zou gaan, maar haar stem had niet meegeteld. 'Villa kan niet in een flat in de stad wonen,' had vader gezegd. Hij wist toen nog niet dat dat voor hen allemaal gold. Niemand van hen was gemaakt voor een flat en voor de stad. Dat zou blijken.

Ragnhild kon het niet meer onderdrukken. Er kwam een brok in haar keel, door de hond. Door Villa, die inmiddels al zo lang dood was.

Aan de andere kant praatte de winkelier verder. Ragnhild schraapte haar keel en bracht een 'dankjewel' uit. Een onwennig woord uit haar mond. Vervolgens verbrak ze de verbinding.

Ze goot de koffie over het sissende vuur. Als een mierenhoop kwam het koffiedik bovenop te liggen. Ze trok wat mos uit het stukje grond onder de den en maakte de koffiepot schoon. Vervolgens pakte ze haar rugzak in en bond haar ski's onder.

De sneeuwbrug zou er nog wel even zijn. Nog een week zou ze zich met haar ski's over de 's nachts opvriezende sneeuw kunnen bewegen. Ze zou terugkomen. Maar nu was er die hond op dat eiland. Die kon ze niet aan zijn lot overlaten.

Henry, stomme zatlap, wat moest jij nou met een hond?

Op de terugweg naar de auto kwam ze een auerhoen tegen. Hij was broeds en, iets wat daarbij hoorde, absoluut niet bang voor mensen. Hij rende over haar ski's, volgde haar in haar spoor, vloog af en toe zwaar fladderend op om niet achterop te raken. Misschien waren het Ragnhilds stokken die lustopwekkend werkten bij dit arme beest. Alles wat fladderde en bewoog leek op een spelend haantje. In de paartijd was het niet ongebruikelijk dat boshoenderen naar schoolpleinen trokken. Ze werden aangehouden door spelende, drukke kinderen. Ragnhilds moeder zei altijd dat ze naar kinderen trokken omdat de vogel ook voor mensenkinderen een moederinstinct had. Dat had Ragnhild altijd als onzin afgedaan. De auerhoen bleef haar bijna twee kilometer volgen, een nutteloze verspilling van haar gevoelens.

'Stoppen nu,' zei Ragnhild tegen het dier. 'Het is het niet waard.'

Ragnhild bleef doorkiën. Dacht de dood eventjes achter zich gelaten te hebben. Maar de dood bevindt zich altijd vóór ons. Hij was nu zo dichtbij.

Even na negen uur 's ochtends kwam Ragnhild Pekkari aan in het dorp Kurkkio. Ze parkeerde bij de oude schuur van Fredriksson, nam haar ski's en stokken onder haar arm en wandelde naar de rivier. Tot aan de sauna bij de waterkant was het sneeuwvrij gemaakt. Ze tuurde naar het eiland. Het was nu een stuk warmer, enkele graden boven nul. Het ijs was verraderlijk, dat wist ze, een meter dik weliswaar, maar zacht. Als je erdoorheen ging, zou je wegzakken in een losse smurrie van sneeuw en smeltend ijs.

Maar over de rivier liepen oude sneeuwscootersporen kriskras naar het eiland. In de zonneschijn glinsterden ze als straatjes van glas. Misschien zouden die het houden. Anders zou ze moeten wachten tot morgenochtend vroeg, en over het bovenste laagje bevroren sneeuw van die nacht skiën. Maar ze wilde niet wachten, kon het niet. Ze dacht aan de hond. En aan Henry natuurlijk, maar die was dood. Dat wist ze zeker. Het werd verdorie eens tijd ook.

Daar, slechts tweehonderd meter verderop, lag het huis waar ze opgegroeid was. Van een afstand was er niks veranderd, hoewel ze hiervandaan wel kon zien dat het halve dak van de stal was ingestort.

Haar rugzak had ze in de auto achtergelaten, ze wilde nu zo licht mogelijk zijn. Ze durfde haar schoenen niet vast te maken in de riempjes. Als ze door het ijs zakte wilde ze niet aan haar ski's vastzitten. Voorzichtig zette ze zich af met haar stokken en daar gleed ze weg, in een van de sneeuwscootersporen die naar het eiland voerde.

Het ijs in het spoor was nat en glibberig, haar ski's gleden alle kanten uit en haar voeten wilden eruit glijpen. Wat een ontzettend slecht idee

was dit, maar wie a zegt moet ook b zeggen. Met behulp van haar stokken bewoog ze zich vooruit, hield de ene ski een stukje voor de andere om haar gewicht zo goed mogelijk te verdelen.

Ze keek voorzichtig naar de vakantiehuisjes langs de waterkant. Als daar nu iemand thuis was, zat die nu ongetwijfeld met een verrekijker naar haar te turen, zich afvragend wat dat voor een gek was.

Ze zweette vreselijk onder haar muts; het zout liep zo van haar voorhoofd in haar ogen, die begonnen te prikken. Ze durfde echter niet te blijven staan om de muts af te doen, wilde niet stilstaan met haar gewicht op een en dezelfde plek. Het was zaak in beweging te blijven.

Nu, halverwege het eiland en het vasteland, werd de ijskorst op het scooterspoor dunner. De schaduw van de bosrand en de waterkant had zo ver niet gereikt, waardoor de zon er hele dagen op geschenen had. Ze hoorde het glasachtige ijs onder haar ski's barsten, de scherpe geluidjes sloegen een wig van angst in haar vastberadenheid. Hier ergens bevond zich de stroomgeul, en daar was het ijs onder het scooterspoor dan nog dunner.

Maar nu was het te laat om terug te gaan; daarvoor zou ze uit haar ski's moeten stappen en dan zou ze er zeker doorheen zakken. Ze zette de gedachten aan zwart, koud water en een brij van sneeuw die zich boven haar sloot, opzij. Hup, gewoon verdergaan.

Veertig meter bij het eiland vandaan zakte ze met één ski door het ijs. Het enige wat ze hoorde was 'shlopp', en daar verdween haar been onder haar. Ze viel naar opzij. Automatisch kwam er een schreeuw uit haar keel, schel en eenzaam. Als een insect probeerde ze overeind te krabbelen, slaagde erin haar been uit de sneeuwprut te trekken, terwijl ze de hele tijd het gevoel had dat ze zou zinken, vlug en hulpeloos. De doodsangst in haar borstkas, als een haas die op de vlucht was.

Ze kwam op handen en knieën, durfde niet te gaan staan, kroop in plaats daarvan verder als een gewond dier, één knie op de overgebleven ski, haar stokken bleven achter.

Ze vloekte zich een weg vooruit.

'Shit, shit, shit, godverdegodverdegodver.'

Eenmaal bij de oever overviel haar zo'n hevige vermoeidheid dat ze zittend in de sneeuw in slaap had kunnen vallen. Voor de tweede keer deze ochtend verbaasde ze zich over haar doodsangst.

Dit was immers hoe ze het zich had voorgesteld. Zwart, koud water.

Maar toen het erop aankwam, had ze zich als een insect met uitgetrokken poten naar de oever gevochten.

Misschien ben je toch meer een type voor pillen en alcohol, zei ze in de rol van haar eigen spottende aanklager met een zwarte mantel. De laffe manier.

Nietes, verdedigde ze zich tegen de aanklagersstem. Alleen niet hier. Niet nu. Niet op weg naar Henry.

Ragnhild ploeterde naar het woonhuis. De zon brandde als een lasvlam, weerkaatste overal in de krijtwitte sneeuw. Het smeltwater begon door haar bovenkleding te dringen en ook in haar schoenen had ze sneeuwmodder.

Met een zwaar gevoel keek ze om zich heen. Het was eenendertig jaar geleden dat ze hier voor het laatst was. Toen had ze haar broer opgezocht om hem het overlijden van hun moeder mee te delen. Ze had hem geprobeerd te bellen, maar hij had niet opgenomen. Uiteindelijk was ze ernaartoe gegaan. Een buurman had haar gebracht met de boot.

De misère waarin Henry zich gewenteld had, had haar ijskoud gelaten. Ze had tegen hem gezegd dat hij welkom was op de begrafenis, maar dat ze dan eiste dat hij nuchter was. Met het typische zelfmedelijden van een dronkaard had hij iets gesnotterd, waarna hij het beloofd had. Een belofte waaraan hij zich natuurlijk niet had gehouden. Iemand uit het dorp had hem voor de kerk in Junosuando afgezet. Hij leek wel een stuk vuil, in een pak dat betere tijden gekend had. En onder zijn jasje had hij geen overhemd aan. Ze hadden de dominee overgehaald om met de ceremonie te wachten, waarna iemand thuis een overhemd was gaan halen dat zou kunnen passen. De kist was ter aarde besteld en op dat moment, staande bij het graf van haar moeder, had Ragnhild het contact verbroken met woorden als ‘nooit meer’ en ‘je bent niet langer mijn broer’.

En toch was ze niet van hem af geweest; elke dag kwam er een moment dat ze met woede aan hem moest denken. Hij had een ruim driekamerappartement in haar brein ingenomen.

Virpi was niet naar de begrafenis gekomen. Olle was er wel, een geperste vrouw in zijn broek en glanzend gepoetste schoenen, met zijn graatmage-re vrouw die gemeentesecretaris was. Hij was niet zo onverzoenlijk jegens Henry geweest als zij. Maar Olle had dan ook niet zijn jeugd doorgebracht met naar hem toe gaan om het huis schoon te maken samen met *äiti*, en

om het weekend Henry's gore kleren te wassen. Ten slotte – ze was toen de twintig al gepasseerd – had Ragnhild geweigerd om nog mee te gaan. Maar äiti was ermee doorgegaan. Tot de ziekte daar een stokje voor had gestoken.

Mijn bittere hart, dacht Ragnhild. Wat moet ik met je, nu äiti en *isä* er niet meer zijn? Net als Virpi. Olle leeft in opperste gezondheid, de klootzak. Ik ben niet van plan hem te bellen om te zeggen dat Henry dood is.

Maar misschien was Henry niet dood. Misschien zou ze hem daarbinnen dronken en ondergezeken aantreffen.

Ze was nu bij het woonhuis. Het was nog steeds falurood geverfd, maar aan de zonkant was er van die verf niet veel over. In het laatste jaar dat ze leefde had äiti een schilderbeurt betaald. Aan de noordkant boog het dak door als een hangmat. Uit de dakgoot stak een rij stokjes van armlengte en het duurde even voordat Ragnhild begreep dat het berkenboompjes waren die wortel geschoten hadden en waren gaan groeien in de vruchtbare grond die zich in de dakgoot gevormd had, omdat hij nooit was schoon-gemaakt.

De hooischuren in de weilanden stonden er nog, maar de deuren waren uit hun sponningen gevallen, en de sneeuw was naar binnen gedrongen. Het leken wel donkere, wankelende wezens, de zwarte deuropeningen wagenwijd open als in een geluidloze schreeuw. Ooit, in een vorig leven, hadden ze in goede staat vol met geurend, droog hooi in het weiland gestaan. Virpi en zij hadden daar gespeeld. Hutten gebouwd in het hooi, meisjesboeken liggen lezen in het zwakke licht dat door de kieren in het hout sijpelde. In het rond gesprongen, hoewel dat eigenlijk niet mocht.

Nu was de volledige boerderij ineengeschrompeld. Vroeg oud geworden. Omgevallen in al haar lelijkheid.

Laat Henry alsjeblieft dood zijn, dacht Ragnhild. Anders moet ik hem uiteindelijk doodslaan.

Het erf was redelijk sneeuwvrij gemaakt. Hier en daar gele pisvlekken in de sneeuw.

De hond? dacht ze. Of Henry?

Op het stoepje stampte ze de sneeuw van zich af. De deur was niet op slot. Toen ze opendeed sloeg de stank haar als een klap in het gezicht. Pis. Dronkenschap. Vuil.

Nu kwamen al haar jaren als verpleegster haar van pas. Ze sloot haar